

КЫРАҒЫ ХАРАХТААХТАР, СЫМСА ТУТТУНУУЛААХТАР КҮРЭХТЭРЭ

Саха Республикатын Президи-
дунн аһаарынан быайылыгтан
муус устар ый бастагы өрөбүлэ
"Булчут күнүгүн" бэллэрилли-
битэ.

Кырддын даганы уйун кылыннаах Сахабыт сиритэр бу кэмгэ айыспар уруктан, чалбахтар тахсанынан тулуктар кэлэлэр кэра, сырыкы сандал саам чалыспай күчү сипдираргычы тылан кыйы эрэ уруктар кэмэ буолаада. Манайыны көрөн кэтр, ким багтаан көрбүтэ көпсөмүнэ кинэрэр, саамыа булт кэмэ садаланар куутуруохко кунун хайа саха эр киһитэ, булчуту күүшүт, көтөспүт буолуой? Кудун тугартан садаланар куйуур кэмэ садалыар, куйуурданаар күүлэртэ дьон-сэргэ муһунуустар, хайа маныш-эксэ, ханнык күүлэти ким төһөнү кыбытта көтөспөн буолар.

Бийигч удууспутулар "Булзт күнү" нэлэвчээржиген билээн агостон тэрэһинээхтэх атыларынны. Бу күн кууурдаһын, саанан сымал ытыгы, көрдөөх эстафетлар о. д. а. ытыгытанылар. Сорох нэлэвчээртэ бу күнү "Кыһылы атаары" быраһылыгытын болоннотти.

Улуу мөнхөөр муу устар?
күнүстэр Чурапчы улуунун
дэаһалтын, булчуттарын
обществын, "Урожай" общес-
тво Чурапчыныгы салгытын,
нэһиэллэр дэаһалттарын тэ-
рибэллэригэ Илэстэ күлүт
"Булчут күнүстэр" уопка Хоту
көһөрүлүү 70 сылыгар аналтаах
куууура күрэхтэниэ кыгылын-
на

Бөртөхөй саваньны күн бу-
лан дөн-сэргэ хою тогдорустан.
Бу күн "Быгдара чыанайан"
тангара күнэ этэ. Хайлах сайын
булдууохтаан билгэлээр күн
иридэ, тылаа суох буолан күөлү
мустубут саваннах сорус өтгүлэрэ
ардыа суох сайын буолар буолла
эстүлөө.

Бу күндүзгүлөр быраанын шына-
рына ууусунт билир алысчыла
Африканың Федоровал уту айка
тутан, алык этең аста. Каян бу
утуо быраанын шык үйлөртө
салган сакчал төрт даярчы-
лыг умуллубакка өксө кире-
дигең илэртөт, ычкыт дөсмау
тардыстар, айыпталым ал-
тылар, булду шыналылар бу-
далдарыгар, байанайлар оруу

тохойо сымдыарыгар баарла. Хатыыа пэһисинэни баһылыга Василий Ершов мустугбуттарыгардаахтан турар, кустуор Оболонка Игнатьёв күөлүгөр дуоһуна сыманыалларыгар, бул тохой-орутар баһытын тэиртэ. Улууус даһалатын физический культура уонна спорд управлениени начальниги Михаил Игнатьев бу бырааһынтык сымата тэришэччиги ол-хон олтуһун сайыннарылыга, өбүтэ үлөһиттөр игиһэ улахан орунду ыларыгар саарбаастаабыт, дэлгэр соруула, баһаһаһах булут буулаһыарыгар эттэ. Күрөхтэһини ыһаһаһаһа судууһата, "Урожай" общество улуустары салаатын салааһаһаһа Дьулустаан Егоров күрөх ыһаһаһаһа бараһыгар, ким баһаһаһаһа, сатаһаһаһах кыһаһаһаһа баһаһаһаһа.

Барьта 16 хамгаандаттан кыг-
тыны ыла кэлбеггөр. Хамгаанда
састаабыгар 3 эр киши, 1 ветеран,
1 огулда оогто кылар.

Бастагы көрүнүшүз уот отгон чэй өрүү буудла. Барыларыгар биір тег унунваах кураанах чур укаралтан бөлөг кыла хайы- ташылыгыг мастар, биздралар уурудубуттар. Кытааччы ха- маанда боришкэтиг итеги хайы- тан, сайагыз суох отгон ол- доонго солдуурун ыбан оргутар. Киээнэ эрдэ оргуйбут кыайы- лаах буолар. Хамаанда боришэр. Тутгуу-халтыа мааны Өр-өтө буолбаса булгуттар куталарга оро кытаашта түһэлэр. Аны ки- миэи урут оргууларын кэтэниэ буолар. Сордохтор лаппаакыан- тыал кылдырип комаллоһунэрэл- лэн. Кордосо солдуураах үүлэ.

нору алларына тус-тухунан
онгошуулах анныларынан кы-
танчылар. Дыкы түһэр, кыйор,
алдыатар анныларындахтар.
Итиэн: Мансар Уустан сүбөлүктөн
кыстаттылар.

Ойбогу тэһигэ абсолютаһай чемпионат улахан сэргэхсийбэни, оро күүрүүнү таһаарда. Барыта 11 күнэ кыстына. Кипиэрт истэригэр бышырылгыты республика абсолютаһай чемпиона Хайахсытан Алексей Евграфов баар. Бары дагыны тогута-хайта аһыах, сэлитиргээн, дэ, аһыах үлэһиттэр эбит. Ол эрээри бастың баһыйар сүсүсүлүмү ба сырыага 4 эүтү 38 сөтү. Кордирбүт Марк Демлютов бастың таһыста.

Аны күйүүрдааныга киш-

тен көрсөткөч оргуймалары "Туу-
таһыыр. Ол эрөөри Арыйлаах
төһүлүсүн камандатын бөг-төс-
күһүтө, кырдыаһаа Илья Ту-
лаһылап чыга урут "куобахы-
ыр" Биримэһтө 10 муһ 5 сакүһүтө

Ихэнх хэсгүүн ойбоон тэнийхитгэр астагтай. Ийнхүү 3 ойбоон суурьруучу тэнийхт саахыгтан тулгуурт суух кытанышар. 50 сн ойбоон батар галз үс кийн баяр дий ойбоон тэнийхтээх Манн дэргэн Архылаах күйүүрдуулар тара тулгуушатыр. Иван Погос Василий Симзев, Марк Демьяно састыгынга хамаанда 22 муу сөк түмүктээтэ. Кинилэ бүтүүлдэрэр сорохтор икэн ой бошторун бүтэр икэнээр эгэ Ихэнх буолбут ОдьКХ хамаандатыр нөрдөрүүтэ 36 муу. Бу нэһилэ хамаандата күйүүр күрөөр мал дий ситиһилээхкэ: кытлар Ошон огустуудулар, бөлөмшөр үчүгэйэ, хаачылыбалаар тут харалха бырагалалар. Бу ойбоон

риг буулд. Маяна мийдильбэгт бэрлээср 5 юмн күйуурдвата. Түрүк балык уюсай кытайлышын балгыарышынна. Уолаттар күйуурдара да атыннардаах, эрийэр шыаахара да тусаллаах. Көөк жарса суух эргитэр, юм сылыа, аа-дүү эрийэр. Түргэн түрэннээх да, ор буолан беран да хостоннулар баалыр. 3 кг 100 кг балыктаах Хадар бастаан. 2 кг 600 граммнаах Ардыаах иээнэ, 2 кг 400 граммнаах "Сахателеком" үһс буолулар.

Олорор куһу ыһыга, кырдык дарагы элбөх куһу кыайыптар элэргэ дэри "үрдүлэринэн тыһыйар кынааттаары аһарбат" сааһыттар кыриэспилэр. Манна Хайахсыт, Кытаахх нэһилиэтигэ кырдыктараста-Митин уонна Скрийан Вайбаллар кыриэспэстэһин күрэхтэспиттэр; эрдүдүгэ холобур буолла. Кинилэр илэһэс күүһүнэ сырыттылар, түмүктэ Вайбал Митин илэһэс бу

олма. Бастакыны Кузума Алексеев ("Сакхителеком") ыыта. Уһуско Хапвартин Василий Спиридонков таарыста.

Хайнцарын астафета
Арсланлах бастаага, икнэ
ОдхКХ, үсүүс Хайхыг бастаа
хэмжээдэг буюулулар, Тогтуу
хаарын суурон агыулах аста
фетаг бастаа Мугудай хам
андэг (Айхсан Казанов, Ал
берт Собанов, Дмитрий Иванов)
буюулулар, икнэ ОДХКХ,
үсүүс Хайхыг бастаа хэм
жээдэг буюулулар.

Уонсай түмүгүсү өрөндөхөн кытыгыбыг Халдар хамаандаты 21 очколаах бастааты, иккин Арылхайлах, үсүнү Хайахсыг бастааты хамаандаты ыттылар. Күрөхтүнүн омос хатынхайлаахтын, илин-кэлин түсүһүүлөхтөк барбытын эконо, үлүс буолбут хамаандалар очколара тэиннөспөтүн хаачыстыбаттай көрдөрүү байаарбыта туоһулуур.

Бастаабыт хамаандары 30 тыһ. солк. "Россомаха" марфалыгын аттылар хар сертификат, иккисэ 20 тыһ солк харчынан наараада, үһүсэ муһаһаһтар олохтообу харчынан наараадалара туттарылыһа. Хамаанда чөлүстөрүтэр анал мэтэолтөр, траматалар бэриһитиллэр. "Саамы кырдыас калтаһагы" номинация 77 саастаах Байбал Скрыбиннига (Кытаанык) Чураһылгаады Айлыта харыстаһыһа инсекцията олохтообут саха быһады туттарылыһа. "Булт аһаһа" стөндөр күрүктөһөтө Юра Николаев (Чанкы) кыһайыһаарлыһа таһаһэмиз бу инсекция биринһа-һыһаһаһа наараадалаһа. Ойбон тэһилтэр абсолюттэй чемпион буолубут Марк Демьянов мастыһа онгостортор сертификатта тутта. Бары күрүктүрү бастаабыттарга, биринһтөһ мөстөстөр тиксириттэрэ анал биринһтэр бэриһитиллэр.

Күрәхтәһиң тәрәһиниң үчүгү Корәнчүләр, кыпаачлар улаханлыкъ астынылар Төрийсоччиләр киен балыһа ЧТФКСИ, колледж салатмаларыгар күрәхтәһиниң төрийисэ ыгытыһа юкөлөрүн иһиң махта-налар

Алексей СЛЕПЦОВ
Хаартыскара: күрөхтээни
ТҮТЭННЭРИГИТИ

Эдэр сүрйяаччылар 18-с Сүбэ мүнньахтара

ЛИТЕРАТУРАБЫТ ИННИКИТЭ ТҮСТЭНЭР

Муус устар 5-7 күннэригэр Дьокуускайга республикабыт эдэр суруйааччыларын 18-с Сүбэ муунахтара буолан ааста. Икки күн устата билигин литературада үлэли-хамсыы сылдьар, биллэр-көстөр суруйааччылар Н.И.Харламышева, Н.Е.Винокуров-Урсун, Н.Р.Калигин, Н.А.Лутинов уоһа, ыллыыстаах тылларын-өстөрүн, сүбэлэрин-амааларын иһиттибит, маастар-кылаастарга сырыттыбыт.

Субс мушых үерүүлэх аһымлыгы-
тар РФ Госдуматын депутаты, республи-
кабыт бастагы Президент М.Е.Исмаилов,
СР Культурада уонна духхубунай сайды-

мга министр А.С.Борисов, Саха сирин суруйааччыларын бырабыстыаннааһын председатели, Саха сирин народнай поэта Н.И.Карламышев, СР Духуобунайын Ака-

депутаттың вице-президенти, Саха сиринд народнай суруйааччыта Н.А.Лукинэн, Саха сиринд суруйааччыларын соһуун председатели И.В.Мигалкин таһтыыны кэллылар, эһирд таһыларын эһир суруйааччыларга таһтыыны.

Салгыы саха поэзиятыгар икки секция, огул таһынан саха прозатын, куугунда литература-ритыт, Хотугу арайах ахсааннаах норуоттар секциялара үлэлиитилэр. Эдэр суруйааччылар айымньыларын ырытыллар, субаама бисирдилэр. Киһэ өтүтүр саха поэзиятын бичиргэр А.С.Пушкин аатынан маҕына д.м.а.й библ.мэҥэсэ ыһыллына.

Иккис кун түмүктөри таһаардылар,
маны тәгә Норуттар уонна литература-
лар долордохуулар дигән теманын

түгүрк остуол тула бөртөөхөй кассетини тараста. Субз муунах биер ураты түтөнүгөн Саха Республиканын Духубуунайын Академиятын чилиэннэрин катары көрсүүнү буолда.

Иеникөзгөн даңызы мантын көрсүтүүдөр ураты эңгени тәрәзип, сайга заттары, чаңлыкый талваннары арыста туралларыгар багарабын.

НАТАЛЬЯ ПУХОВА

De novo mutata.

АХТАБЫТ, САНЫЫБЫТ, КЭРИЭСТИИБИТ...

Музе устар 6 хүнгэр улаус квинтээр Арчы дызтигэр Чурагчы оройуонун уус уран самодеятельныйн сайдыгытыгар улукан кылаатын кылларсигит мелодистка, самодеятельнай композитор, ССРС културатын туйгуна Матрена Егоровна Васильева торооту 75 сыа туолутугар аналдах "Утуе алмаар сугуруйан..." дикт кыян тулуван актыг кинизте ыгыгытаныа. Бу дыахал Арчы дызта, улустары кини библиотекка, "Айыккын" Сыннаа-лыг кыян тэрийдир.

[illegible]

дүүсэгт, Армыг дээдний директора Нандежа Заболотная истог-ишрах талын арга, олголт, үлгийн хэлсэгт. Ол кинигтэн үрөөлөгт, үлдэгдэлт түүнхүмжирнэн, ийг, аймах, кини бидьхүлэсэн хаччсугбегтгар тохтоон ахтхылар өнчүдүлнүл.

Музыкальный оскулаа бирге үлөлө-
збиз коллективин аатытган Василий
Дьяковский ахтык онордо. Кийи культ-
просвет училищеге бир кимге 7 кийи
үөрөмөтүн кыскага. Кийилер бары кийи
культура зыйткылар республикага тийе
билээр үлөзөрүнөн буулуттарынан кийи
тутарын, ол кийилер Матрена Васильева
эмиз баарын этте. Ефросиня Новгородова,
Екатерина Лыкова Матрена Егорова
пайаа чачкы дууналаах, улаккан энергия-
лаах кийи былыгынан сыйалаттылар.

Чурагны хорхой искуустайлыг тэргүүлэгч, республика тахымьгаар таваардыг мелодистка, хөрөйжсгэр буоларынан киз туталарын этгисер.

"Дийлэрэнхэй" ороо-уура-уураа агаарын хорун, "Бойборисзон", "Алтан" түмүүд-
рин тэрийнхэ үлэс үтү, махтал тал-
ан агаарын

Төрөлсүт кызына Аллага Вәсильсина ий-
этэ төрөлсүт, кини бидьыстынан үтүө ха-
лаа сөөккө барарга иттигэр кызына кини кэримдир

Кышпа Анита Васильева

сүтүрүлгөн билерде, кини оюмун, үлгүн сөрлөрү, сизингиз салгыактары даяр. Ийгилик мелодиялар "Билеринг буоллар" ырыны толоруута улахан дөгүтүүлөк, кини мелодиялар буолла.

Төрөөбүт дүйдүктүгүн калыт ветеран-
нар хордарын аатыгын үлөктөсөңөр Дя-
рия Жиркова тыгты. Кийи Матрена Еро-
рова төрөөбүт дүйдүгүнүн сибзөһүн бы-
статыртыртышма. Культур үлөктөсөңөр
куруук камалоһа, сибзөһүн-амалыы сың-
дыһытын болоттоһа. Илэң эңэр улуус-
тар хорхой коллективтарын курууға
төрөөбүт наһыһа 72 күһүмзэх хор у-
рууран ситиһиһеһеһеһе кыттыһыһа
Матрена Егорова салайааччы, дирижер
быһыһыһа сыңдыһыһа, ол ырыалара
быһыһа да ыһаалдырын эһа Кварет
толоруутугар М.Е.Васильева тыһыһа
уһаа мелодияһа "Yot Субуруускай
түһүн ырыа" ыһаһа.

Интернат-оскулаттан Людмила Викторовна мелодистка Матрена Васильева хэвлэлтэ агаан "Коркин буучара" дээн маршы суурийбутун арлын Дьон үгүтэй буоларынтан олус үөрэрэ дээн махтана, астына болгототто.

Дискусустай куораттан кэлэ сылдьар аймаҕа Татьяна Мазарова "Умгуом дуо?" ырыаны Матрена Егоровна мэлдьи ылыны сырыт диир кинигэ тылын суруйан биэр- бигин махталынан аһына, ити ырыаны ылаата.

Бары билэр, ыттыктыр кырдарыстың
Атрафна Саваннага Матрена Егоровна
ны төрөөбүт түөлбөтүгү Кыңалдага
көрбүтүн, балсыттын кыркээтэ, келин кэ-
ни төрөйбүт хорутар, түмөсүүлэригэр
сыйдыгытын олугу бигр болго көөмүнэ
ааарын эгтэ.

Дээ, ити нуруун, бу бэлэж юмнэ элбэх илгэрэх тал этгилсин, Матрена Егоровна Василиена аата махтал, сүгүрүйүү бэлэ-тинсэ ахтылыани.

Алексей СЛЕЩОВ

Үөдэх-үүтүү

ТИРЭХ САНААЛАРЫ ТҮМЭН

Биднийг хэвнэ овоо лаваст бэлчээтэйгээр үүнүүтүгээр сүлдэх майгынц-сигилийн нэгдэл хайлалт-гтаар дараны күүс тулда. Биднн гууар төрөлүүт сүлдэрэй майгынц, олохун ухулаа-та, тас эйгэнэ табатых; салан-лаахын, оёво иэтин тапала олсох улуулууга оёвон тапа итнн тирох сыанастарынл бу-лара саарбаа суох буулто дин са-налынл.

Отгон кунээрээ олоххо кири-
дэхээ, тэжээлтүг өдөр сыйнаа
араас, бийр тэг буулгахтай, арда-
гүр уусху. Бу тийн болгуурээ
ингилээрээ айнараа туту п-
нааххаа сөбүй? Ордорбуу
өбүгэбит үтүү муударастайн
түмэн, итэртэй, холбоордтай, ту-
тхай билин: "хөмөлөө" итэр-
дэхээ хайдаруй? Туснах итгн-
үрэтэй бэлтгэллэйт дөр са-
тмат курдук. Ухуулаантан
сарнаан өр оокуданы бүтээр
длын уосай үрэгээтэйни про-
грамматан үрэтэйни ылар.
Отгон өр сэр-мэйл өтүлэн ит-
гилдлэитгэр уонна мэн
донурун сайыннарыла
хөмөлөөн үлэгээтэй эрэйсээр.
Маннак бары өтүлэн тэг итгн-
лэни ылымбат өр олоххо бо-
лэмнээх, дьонго-сүртэр кэрэ
сыйнааххаа кэли буола үүнэн
тахсылаа дэи эрэнэххэ сөп.
Киһилии сэр-мэйл кэрлөбүл-
лэитгэр толору элбэитгэр
олох-кэрэ олох дэи мэнэр эл-
лэит. Оро итгиллэн тахсар
"биһигээн" дэи кэрэн буолар.
Манна итгн - итгнэх сыйна,
ийэ-ара таппыла, эһээ-эбээ эйгэ
өр үүнэн-сайдан тахсылгытар
"сүрүн укулаатын" буолалла-
рын бары да күнөөр олох нэгү
билэн-кэрэн кэлэххит. Ол эбэтэр
орону хөмөлөөн итгн үтүү
өрүттэрэ баалар, өр тае итгн-
лэн тахсылгытар үксүтэр тирох
буолаллар. Ол билэн турал, дэи
кэрэн үтүү үлэгтэрин түмэн
орону итгитгэ күнээтэ
хөмөлөөһүү, кэриттэн эмээ туту-
луктаах. Бу хас нал айы элэл-
лэр болгуурээ буулбатах. Отодо
күлгэр хантан сүбө-ама ылаах-
тарын сөбүй?

гар тушааннаах ыстатыйалар хаһыаттарга, сурууналларга, нэ-укааг тирөөрөн "кыттаахха тыл-ларынэн кыбыгыткан", бөккөтө-нэн тахсалар. Ону ээни барыта өйүтөр тута хатаабат, сорох үэнэр, сорох кыһамыат. Түмүтөр ким хайдах саныларынэн, байэ көрүүтүкэн ороно иэтиэгэ ыкса-баар суол. Манна элсиэ, ороно "төтөрүгэ итэр" кинилэр күнүгө көрдөрүлүшлөр, ороло-бут күн айыл коммунэга "сэрэ-лүһэлэр". Түмүтэ, бу бүтүннү күдүмүт сорох үстүк өлүттүгэ.

Орнуу итгилтэ туһанан сүбэлэр, бэсиздэлэри саалһылаан төрөшүтө өйдүүр лыжа суудуругуутан-быһааран анал балаһанан олохтоох хаймакка бэчээтэтэгэ таһаардахка хайдарай? Итинник практика "Эдэр коммунист" хайаат нөгүө ыһылтыа сыйды-быттах Холобур, 1982 сыллаахка "Эдэр коммунист" хаймакка төрөшүткө аналлаах "Кээнчэри" дикт ааттаах балаһа арыллан, орнуу итгилтэ үлэллэр тустаах специалисттар төрөшүткэ анаан бэсиздэлэри суруйаллара, санаа атасталаһара. Сүүн болормто ор сайлар ит уйулдатын ураты-тын биллэгэ, ор психологическай уратыларылар, итгилтэ үөрөтүн-тэ, уһуууууа ууруллара. Сүбэлэр уратыларынан, күнөөрү олоххо көрсүлэр баар чакчылары холо-бурдуан туран, специалисттар төрөшүткэ олус туһалаах сүбэ-лэри биэриилэрэ буолара. Ити үтүө холобур туһананан, тустаах кэккэтигэр төрөтүхүтүнэ хайдарай? Бары биэр санаада ил-ирдэхтэвэтэ, дымтүнэ сатаһанан ситэтэ.

Улуттан эрер өр өйө-саввата,
тыла-өһө, кута-сүрө, уйулгата
олжусуфутугар, кини бөйөтүн
тулутун тоһо кылышарынан албери
белэре ордук. Ол да иһин, өр уй-
улгатын илтишээр айтатын дыа-
рыстаан-сааһылтан, сайдар
сархатарын хайыскалаан бирер
бүтүнгү жүжүкт биер сүүн сыла-
да буулутун буулар. Оһон, "Бөйсөн
билин муударас бастаан бөлө-
тө" дөһи өтөһ тылаһа иһылтыһет.
Өрнү көрөһ туһаһар тарх
сыаннаһар аһаһа сүөһар. (Вийи)

саналынхлы, тайгал уонна бэр-
ниэлэх буолуу, төрөһүттэргэ
бэҕэҕабыл, сыалы толорорго
кыһаныы, дьыгы билэргэ дуу-
дуһуу, билии сыаннаа уода сы-
аннастар). Холобур, быйлар бөөр
муударай киһи субэлээбит: "Дьон
онорбут үтүхэрин алтан тийэр-
гэ, оттон өһүрүнүгэ түбэлтэлэ-
рин уута сурунан ик" дии. Бу бу-
оллара өбүтэлэригэр бөөр бастыҥ
муударастара. Ол өбүт бүтүннү
күнгэ эргитэн эттэххэ, киһи
киһиэхэ сыйыһылар үтүөнү-ю-
роһу илгэртөөччү, хоһу-сый тарды-
аһаа, "юри-хоу" муспааха ууга
тигээрдүн", күн айыы сата сана-
нан салайтаран олоруктаах буол-
лара.

«Утүө майгыт» көтөр кына-
тыт» дээн мээһэрэ эппэттэр.
Дьонго утүгүн эрө баарар, аһаас
дууһаахас, аһыгыас майгылаах
олуу ким сирхэй? Итинник ха-
чыстыбалары илгэрэн улаагыт
эрэ киниэи олоһу арыдахай, чөлчө-
кү буолар саарбахтамаат. Ол кы-
нан баран күйү олор уһун айантга
тэтнэххэ: кыһирмалык-тахсыһыла-
ах, түһүүлүк-дабайһылаах. Ону-
оха итигилибит айыт, дьонно
сыйһан, сүэр-майгы, олоххо куюм-
час буолан, олох суолун айан
иһиктэрэ, сирдиктэрэ. Саамай
суолталааһа эрэ күйү байытты
сыйһатын көрдөөн булан, оһу ту-
оратан, соророр «саба беттаан» бой-
онтор саһа ирдэбиллэрэ туруу-
рунан турууластарына эрэ , бу
олоххо туту эрэ сөйүһү турда.
Мандар Уус: «Сахалык куттаах-
сүрдээх, тыһаах-остөөх, өйдөөх-
санаалаах, айылгылаах, уй-
уһуулаах эрэ улахан омукур
саба бүрүүнүүр сабыһааларын
туруу-айыһаа» дээн этиптэ мээһи
булбатах.

Орлолзугуул истраг эрх
снхнаамаар кнориталдэрин,
мэһэй хаачхыгнэлэр ачхыгнэл-
дэрин, сүтэлэрин туһулар
көмөлөөн бнлр санаанн улам-
тэхэй үгүс снхыгнэлэн сөн днэн
эрэл санаанн, снхыгнэлэмнэт са-
наагларын түгүктүгүбүн.

И.И. ПОПОВА,
РФ Журналисттарын союзун
чилиги, педагог.

Хоту көһөрүллүү 70 сылыгар

**БИРИКЭЭС ИРДЭБИЛЭ
ТУОЛБАТАБА ХОМОЛТОЛООХ**

Депутатын А.И.Пожеева нэгдүгээд сэтгэлтэй, урт
бичлэг суух, бэлтгэж дуусгахад ССРС-ийн далайч мэргэ-
жилтэй салбарын Чарынхан бичлэгийн булан арын тугтарда.
Бичлэг 1942 оны тохууны 1 хүнээр тасалж, Документу
Восток Харьцан Москва архивын хэсэгт хэсэгт тусгаж
гүнзгий хуудалтай бэлтгэж. Ата "Сибирь өргөтгөл
Восток хэсэгт буулгаж, сайнхнаар тугууна" дэж.
Угтү буурдуг агаарын партизаны Советский Правитель-
ство уураахгара 1942 оны тохууны 6 хүнээр тасалж.

Биринхээ, мөн санаагир, ларгин КК уонна Советскай правительствэ таһаарыахтаах уураахтарын бэлэмнэир матырыйаал курдук тахсарыг булуосун сэл. Виргэсэс тахсан баран, хайыан д. балыгы булгуур тресттэргэ, балык заводтарыгар тирдирилинбег буолуохтаах. КК уонна правительство уураага тахсарын кытта Саха сиригэр сана б. балык заводы, 63 балыгы булгуур колхозтар, 300-чэ биритэдалар тирдирилинбегтэ. Республикада 9080 спецпереселенцтэр илэ сайын арыллыбыттар. Бу литовецтар, финнэр, латыштар уода отилар. Салтыг балыкка илэ кылаары спецпереселенцтэри республика салаалтата күүнүтү д. кэлбэтэхтэ. Олгон уураах тахсарын кытта республика салаалтата, бастакы секретари, Ион Лукин Степаненко, Саха АССР народный комиссардарын советын председатели В.А. Муратов, көнүл өтүтүн баранчылары 1449 килим, ФГО-ну уонна речной училищаны бүтүрбег 376 килим коммунитар балыкка кылыгытара да, бу арыах этэ. Москвада балыксыг ахсаалын элбегэтиг ирдэбил күүнүрдүн илэллэра. Да, ол илэи чураттылар көһөрүү салаалматта.

Биринсэхи сирийэн аахтажа, үтүс пууһунара үчүтэйдэрэ сүрүл-
эх эийт да, туолбатахтар.

Дмитрий ЧЕЧЕБУТОВ

Совершенно секретно

от 1 января 1942 года

HFMKA3

О развитии различных промыслов в бассейнах рек
Сибири и Дальнего Востока*

1. Всего предполагается перевести 41 000 в районы низовьев рек Оби, Лены, Енисея, Яны, Индигирки, Колымы, озера Байкал. Исходя из количества семей потребуется завести в указанные выше районы до 12000 человек.

1. Непригодно для населения направление специрасселения в устья рек Индигирка, т.к. огромные затраты с заносом переселенцев в эти районы и трудность в последующем их снабжении не окупится продукцией рыбной ловли, а само существование новых рыбных промыслов отключится из-за быстрого истощения рыбных запасов.

Исходя из всего этого ПРИКАЗЫВАЮ:

а) сократить количество переселенцев Якутии до 2000 человек в год.

а) возложить на Наркомрыбпром хозяйственные функции, обеспечение жильем, с учетом необходимости расселения северных оленеводов;

по указу Наркомстроя обеспечить передачу всего количества специпереселенцев и членов их семей в течение первых месяцев эвакуации;

д) обязать Наркомстрой выделить, а Наркомрыбхоз завезти в пункты поселения продовольствия из расчета на обеспеченность не менее 14 месяцев всего количества переселенцев.

ЧЕРНЫШЕВ,
заместитель наркома Внутренних дел СССР

История кэрчиктэрэ

А. ФИЛИПОВ

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Ытыктыр кылабытын, бирээ үлэмчир коллегатын, Саха Республикатын культураны туйгунун, Чурапчы улуунун бастыг аккомпаниаторун А.А.Сидцев аатынан Сыланкаабы Сыннылан килин методистин Спиридон Гаврильевич ГОТОВЦЕВЫ олобун бэлэз күнүн 55 саасын туйалыт дьоһун-маны үбүлүгүнүн ис сүрээстэн итиктик-истинник эбэрдэлибит!

Багарыбыт ырыа арыстаах дьоһун олохтор үрдүктөн үрдүк ситимиллери, кытаанах доруобуяны, энлирээбэт эбэрдэи эрчим, үтүмүн үгүс үөрүүнү, үстүбүт үйгүнү-бийиэни, чугас дьонтор дьолу-сорууну!

Эбэрдэи кытта «Сыланкаабы» МТ дьаһалтата, А.А.Сидцев аатынан Сыннылан кили коллектива.

Күндүтүк саныыр, ытыктыр убайытын Николай Николаевич КАЖЕНКИНЫ өрөөйдөөх үбүлүгүнүн, 70 саасын туйалыккан итиктик-истинник эбэрдэлибит! Доруобай буол, дьоллоох - сорулаах үлүн үйүлүн. Күрдүн үөрэ - көтө, кэпсүү - илсүү сырыт. Дьыл көргөнтөр дьолу - сорууну!

Эбэрдэи кытта Арыылаастан Анна, Роман, Иван Касекиннар, Диринтан Светлана, Павел Касекиннар, Чурапчыттан Лидия, Александр Тоскуевтар, Зинаида, Василий Касекиннар, Самосунтан Александра, Александр Тарасовскайдар, Дьоккускайтан Асеня, Христина, Анастасия Касекиннар.

Күндү коллегатын, Российскай Федерация уопсай үөрээтэһин бочуоттаах үлэһитин, Саха Республикатын үөрээтирин туйгунун Татьяна Ивановна ЕФРЕМОВАНЫ үбүлүгүнүн итиктик-истинник эбэрдэлибит!

Эн Болтоно үлүһааныттан үлэһин саалааһын нэһилиэк, өбө сайдыктыгар элбэх үтүө кылаакын уусу-букара мастанабыт. Багарыбыт чэгиэн доруобуяны, санаабытын сатанан, толкуйдаабытын туйалан истин. Чугас дьонун сылаас таппаларынан үйүн уһаатын, олобун кизэрдэи.

Эбэрдэи кытта Болтоно үлүһаанын коллектива уонна ветераннара.

С.А.Новгородов аатынан оскуола учууталарын В.Н.Крибошопкины «СР үтүөлээх үлэһит», А.П.Лукины, А.И.Флегантованы СР Президиум «Үөрээриштин» Граныт, Т.К.Матвееваны, Т.Г.Романованы СР Вице-президиум Магдал сүрүгүн, Н.Г.Захарованы, Д.А.Крибошопкины, Е.Ф.Федютистованы «РФ уопсай үөрээтэһин бочуоттаах үлэһит», В.М.Пермилованы, Т.Д.Новгородованы «СР Учууталлар учууталлара», В.И.Аммосованы, Т.Н.Зырянованы, М.С.Корнилованы, Л.С.Лебедеваны, Е.И.Малышеваны, Л.Р.Татаринаны, Д.Н.Яковлеваны «СР үөрээриштин туйгуна» С.А.Саввины, В.В.Степановы, М.Н.Яковлеваны «Саха сириг эрэл» бэлээн, В.П.Дьяковскайны «Саха сириг методиста» бэлээн, М.И.Дыдаеваны «Мин бастагы учууталым» бэлээн, А.И.Оканешниковы «СР доруобуйа харыстабылын туйгуна», А.А.Макаровы «СР физическай культураны туйгуна» үрдүк ааты ылбыктынан уонна «Магдал сүрүгүн» наараадалааһыктынан итиктик-истинник эбэрдэлибит!

Эһиги үөрээ - билли эйгэтигэр өр кэмгэ дьаныардаастык, үтүө сүбэстээстик үлэһэн - хамсаан, бастыг холбур кэрдөрөн, өрүү илһик күөлгэ сылдьабыт. Ытыктаах санаарытын, ылынарыйлаах тылгытын билли бэри үрдүктүк сыналаабыт, дүрүнник ытыктыбыт.

Күн ахсын үйүбүс - боой дууһалаах буоланньыт үгүс оронун кизг биллигэ - көрүүгэ үлүһаабыт, эдэр кэскиллээх үлэһиттэри илһэн таһаарабыт.

Багарыбыт Эһигэ Саха сириг чиргэл тиитини кытаанах доруобуяны, инникитин даарыа улуһун үлэһит үтүө түмүгэ сүрээһитин көтөхтүн, үөрүүгүн үрдүктүн, дьыл көргөнтүгүр ил - эйэ эбэрдэстэн, дьол - саргы таһаарды.

Эбэрдэи кытта С.А.Новгородов аатынан орто оскуола салалтата, профкома, педколлектива.

Күндү ийэлэи, эбэриг. Хоту көбөрүлүү кыгыһылаар, үлэ, тыл ветерана, сэрби олобута, тигирдэи ветерана ЛЮБОВЬЕВА Марфа Михайловна бу дьыл муус устар 8 күнүгэр 87 сааһыгар күн сыргатан барбытын курутулун туран тигирдэи.

Уолаттара, кийиттэра, сениэра, хос сениэра.

Кутурданын тигирдэи:

Эдэһиэи Яковлева Марфа Михайловна олохтон туораабытынан уолаттарыгар, кийиттэригэр, сениэригэр бигэрэ төрөөбүт быраата Г.Крибошопкин уонна кэни дьыл көргөнтө.

Күндү ийэлэри, эбэриг, хос эбэриг «Сага олох» хаһыат тигирдэи ветерана Яковлева Марфа Михайловна олохтон туораабытынан уолаттарыгар, кийиттэригэр, сениэригэр «Сага олох» РИХ АУ коллектива, профкома, ветераннара.

БЫЛЭРИИДЭР

Уһайбалаах, хотоннох, сайынны сарайдаах, дууһаах, водопроводтаах, телефоннаах 8х8 дьыны уонна үчүгэй туруктаах Т-25 тракторы атыллыбыт. Быскэр тел. 29-215.

От атыллыбыт. Тел. 23-117.

Түтөһө тый, атыр эбэриг аты булар кыгыны атыллыбыт. Тел. 29-208 (Павлов Данил Харитонович).

Продаю УАЗ-фермер 2010 г, шот «Белая ночь», усилен. Тел. 8-914-107-57-55.

1995 сыллаах, сага мотуордаах, сага мотуордаах, эх, лектаах, багачкаах «Нива» массына атыллыбыт эбэриг стройматериалга атылаабыт. Тел. 42-315, 8-914-107-46-77.

В магазин «ТАИР» поступление мягкой мебели, прихожих, шкафов, комодов, столов, стульев. Весенние скидки на мягкую мебель. Принимаем заказы на изготовление пластиковых окон по вашим размерам и низким ценам. Тел. 8-914-280-87-85.

В торговом доме «АГРОСНАБ» (напротив магазина «Сельхоз») продаются скидки до 40% на запчасти, стройматериалы, инструменты. Поступили армированные, поликарбонатные пленки. Тел. 42-525, ул. Карла Маркса 22.

ЫТЫКТААБЫЛААХ ЧУРАПЧЫ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО!

Муус устар 1 күнүттөн 2012 сыл иккис агарыгар бачча суругу саалааһын итиктигэрбит.

Муус устар 10-30 күнүгэр суругу дедадта биллэрбит чаччылаах суругу ытыллыр.

- 20-40% чаччылаах каталогка кизэриг хаһыатка, суруулаах;

- Устун элбэх көрүгүгэ суруулаахтарыга 10%;

- «Ситим» медиа-бөлөх «Билли биллэ», «Үлү биллэ», «Саллаах» «Дьыл көргөнтө» коммюнтэриг суруулаахтарыга чаччылаах көрүгүгэ 5-ти итигэ суук суруулаахтарыга суруулаахтарыга суруулаах конкур.

КҮНДҮ СҮРҮТААЧЧЫ

2012 сыл иккис агарыгар муус устар 10 күнүттөн бачча 18 күнүгэр дьыл 5-ти итигэ суук көрүгүгэ суруулаахтарыга суруулаахтарыга («Кылы» хаһыат коммюнтэ, «Сага олох» хаһыат итигэриг) суруулаах конкур сениэриг-үрүг, кыһыл көмүс олохтор, соловой телефон, сыналаах биригэр, суук-биргэр - электротех «Мечта».

Суруулаах көрүгэ биллэрбиттэ:

- Кыһылаах биллэр: 5-ти итигэ суук көрүгүгэ суруулаахтарыга («Кылы» хаһыат коммюнтэ, «Сага олох» хаһыат итигэриг).

Итигэриг суруулаахтарыга суруулаахтарыга суруулаахтарыга кыһыл көмүс биллэр 18 күнүгэр.

Магазин «У Егора» предлагает: Мотоциклы «Мини»: 125, 150, 175, 250, 350, 450, 550, 650, 750, 850, 950, 1050, 1150, 1250, 1350, 1450, 1550, 1650, 1750, 1850, 1950, 2050, 2150, 2250, 2350, 2450, 2550, 2650, 2750, 2850, 2950, 3050, 3150, 3250, 3350, 3450, 3550, 3650, 3750, 3850, 3950, 4050, 4150, 4250, 4350, 4450, 4550, 4650, 4750, 4850, 4950, 5050, 5150, 5250, 5350, 5450, 5550, 5650, 5750, 5850, 5950, 6050, 6150, 6250, 6350, 6450, 6550, 6650, 6750, 6850, 6950, 7050, 7150, 7250, 7350, 7450, 7550, 7650, 7750, 7850, 7950, 8050, 8150, 8250, 8350, 8450, 8550, 8650, 8750, 8850, 8950, 9050, 9150, 9250, 9350, 9450, 9550, 9650, 9750, 9850, 9950, 10050, 10150, 10250, 10350, 10450, 10550, 10650, 10750, 10850, 10950, 11050, 11150, 11250, 11350, 11450, 11550, 11650, 11750, 11850, 11950, 12050, 12150, 12250, 12350, 12450, 12550, 12650, 12750, 12850, 12950, 13050, 13150, 13250, 13350, 13450, 13550, 13650, 13750, 13850, 13950, 14050, 14150, 14250, 14350, 14450, 14550, 14650, 14750, 14850, 14950, 15050, 15150, 15250, 15350, 15450, 15550, 15650, 15750, 15850, 15950, 16050, 16150, 16250, 16350, 16450, 16550, 16650, 16750, 16850, 16950, 17050, 17150, 17250, 17350, 17450, 17550, 17650, 17750, 17850, 17950, 18050, 18150, 18250, 18350, 18450, 18550, 18650, 18750, 18850, 18950, 19050, 19150, 19250, 19350, 19450, 19550, 19650, 19750, 19850, 19950, 20050, 20150, 20250, 20350, 20450, 20550, 20650, 20750, 20850, 20950, 21050, 21150, 21250, 21350, 21450, 21550, 21650, 21750, 21850, 21950, 22050, 22150, 22250, 22350, 22450, 22550, 22650, 22750, 22850, 22950, 23050, 23150, 23250, 23350, 23450, 23550, 23650, 23750, 23850, 23950, 24050, 24150, 24250, 24350, 24450, 24550, 24650, 24750, 24850, 24950, 25050, 25150, 25250, 25350, 25450, 25550, 25650, 25750, 25850, 25950, 26050, 26150, 26250, 26350, 26450, 26550, 26650, 26750, 26850, 26950, 27050, 27150, 27250, 27350, 27450, 27550, 27650, 27750, 27850, 27950, 28050, 28150, 28250, 28350, 28450, 28550, 28650, 28750, 28850, 28950, 29050, 29150, 29250, 29350, 29450, 29550, 29650, 29750, 29850, 29950, 30050, 30150, 30250, 30350, 30450, 30550, 30650, 30750, 30850, 30950, 31050, 31150, 31250, 31350, 31450, 31550, 31650, 31750, 31850, 31950, 32050, 32150, 32250, 32350, 32450, 32550, 32650, 32750, 32850, 32950, 33050, 33150, 33250, 33350, 33450, 33550, 33650, 33750, 33850, 33950, 34050, 34150, 34250, 34350, 34450, 34550, 34650, 34750, 34850, 34950, 35050, 35150, 35250, 35350, 35450, 35550, 35650, 35750, 35850, 35950, 36050, 36150, 36250, 36350, 36450, 36550, 36650, 36750, 36850, 36950, 37050, 37150, 37250, 37350, 37450, 37550, 37650, 37750, 37850, 37950, 38050, 38150, 38250, 38350, 38450, 38550, 38650, 38750, 38850, 38950, 39050, 39150, 39250, 39350, 39450, 39550, 39650, 39750, 39850, 39950, 40050, 40150, 40250, 40350, 40450, 40550, 40650, 40750, 40850, 40950, 41050, 41150, 41250, 41350, 41450, 41550, 41650, 41750, 41850, 41950, 42050, 42150, 42250, 42350, 42450, 42550, 42650, 42750, 42850, 42950, 43050, 43150, 43250, 43350, 43450, 43550, 43650, 43750, 43850, 43950, 44050, 44150, 44250, 44350, 44450, 44550, 44650, 44750, 44850, 44950, 45050, 45150, 45250, 45350, 45450, 45550, 45650, 45750, 45850, 45950, 46050, 46150, 46250, 46350, 46450, 46550, 46650, 46750, 46850, 46950, 47050, 47150, 47250, 47350, 47450, 47550, 47650, 47750, 47850, 47950, 48050, 48150, 48250, 48350, 48450, 48550, 48650, 48750, 48850, 48950, 49050, 49150, 49250, 49350, 49450, 49550, 49650, 49750, 49850, 49950, 50050, 50150, 50250, 50350, 50450, 50550, 50650, 50750, 50850, 50950, 51050, 51150, 51250, 51350, 51450, 51550, 51650, 51750, 51850, 51950, 52050, 52150, 52250, 52350, 52450, 52550, 52650, 52750, 52850, 52950, 53050, 53150, 53250, 53350, 53450, 53550, 53650, 53750, 53850, 53950, 54050, 54150, 54250, 54350, 54450, 54550, 54650, 54750, 54850, 54950, 55050, 55150, 55250, 55350, 55450, 55550, 55650, 55750, 55850, 55950, 56050, 56150, 56250, 56350, 56450, 56550, 56650, 56750, 56850, 56950, 57050, 57150, 57250, 57350, 57450, 57550, 57650, 57750, 57850, 57950, 58050, 58150, 58250, 58350, 58450, 58550, 58650, 58750, 58850, 58950, 59050, 59150, 59250, 59350, 59450, 59550, 59650, 59750, 59850, 59950, 60050, 60150, 60250, 60350, 60450, 60550, 60650, 60750, 60850, 60950, 61050, 61150, 61250, 61350, 61450, 61550, 61650, 61750, 61850, 61950, 62050, 62150, 62250, 62350, 62450, 62550, 62650, 62750, 62850, 62950, 63050, 63150, 63250, 63350, 63450, 63550, 63650, 63750, 63850, 63950, 64050, 64150, 64250, 64350, 64450, 64550, 64650, 64750, 64850, 64950, 65050, 65150, 65250, 65350, 65450, 65550, 65650, 65750, 65850, 65950, 66050, 66150, 66250, 66350, 66450, 66550, 66650, 66750, 66850, 66950, 67050, 67150, 67250, 67350, 67450, 67550, 67650, 67750, 67850, 67950, 68050, 68150, 68250, 68350, 68450, 68550, 68650, 68750, 68850, 68950, 69050, 69150, 69250, 69350, 69450, 69550, 69650, 69750, 69850, 69950, 70050, 70150, 70250, 70350, 70450, 70550, 70650, 70750, 70850, 70950, 71050, 71150, 71250, 71350, 71450, 71550, 71650, 71750, 71850, 71950, 72050, 72150, 72250, 72350, 72450, 72550, 72650, 72750, 72850, 72950, 73050, 73150, 73250, 73350, 73450, 73550, 73650, 73750, 73850, 73950, 74050, 74150, 74250, 74350, 74450, 74550, 74650, 74750, 74850, 74950, 75050, 75150, 75250, 75350, 75450, 75550, 75650, 75750, 75850, 75950, 76050, 76150, 76250, 76350, 76450, 76550, 76650, 76750, 76850, 76950, 77050, 77150, 77250, 77350, 77450, 77550, 77650, 77750, 77850, 77950, 78050, 78150, 78250, 78350, 78450, 78550, 78650, 78750, 78850, 78950, 79050, 79150, 79250, 79350, 79450, 79550, 79650, 79750, 79850, 79950, 80050, 80150, 80250, 80350, 80450, 80550, 80650, 80750, 80850, 80950, 81050, 81150, 81250, 81350, 81450, 81550, 81650, 81750, 81850, 81950, 82050, 82150, 82250, 82350, 82450, 82550, 82650, 82750, 82850, 82950, 83050, 83150, 83250, 83350, 83450, 83550, 83650, 83750, 83850, 83950, 84050, 84150, 84250, 84350, 84450, 84550, 84650, 84750, 84850, 84950, 85050, 85150, 85250, 85350, 85450, 85550, 85650, 85750, 85850, 85950, 86050, 86150, 86250, 86350, 86450, 86550, 86650, 86750, 86850, 86950, 87050, 87150, 87250, 87350, 87450, 87550, 87650, 87750, 87850, 87950, 88050, 88150, 88250, 88350, 88450, 88550, 88650, 88750, 88850, 88950, 89050, 89150, 89250, 89350, 89450, 89550, 89650, 89750, 89850, 89950, 90050, 90150, 90250, 90350, 90450, 90550, 90650, 90750, 90850, 90950, 91050, 91150, 91250, 91350, 91450, 91550, 91650, 91750, 91850, 91950, 92050, 92150, 92250, 92350, 92450, 92550, 92650, 92750, 92850, 92950, 93050, 93150, 93250, 93350, 93450, 93550, 93650, 93750, 93850, 93950, 94050, 94150, 94250, 94350, 94450, 94550, 94650, 94750, 94850, 94950, 95050, 95150, 95250, 95350, 95450, 95550, 95650, 95750, 95850, 95950, 96050, 96150, 96250, 96350, 96450, 96550, 96650, 96750, 96850, 96950, 97050, 97150, 97250, 97350, 97450, 97550, 97650, 97750, 97850, 97950, 98050, 98150, 98250, 98350, 98450, 98550, 98650, 98750, 98850, 98950, 99050, 99150, 99250, 99350, 99450, 99550, 99650, 99750, 99850, 99950, 100050, 100150, 100250, 100350, 100450, 100550, 100650, 100750, 100850, 100950, 101050, 101150, 101250, 101350, 101450, 101550, 101650, 101750, 101850, 101950, 102050, 102150, 102250, 102350, 102450, 102550, 102650, 102750, 102850, 102950, 103050, 103150, 103250, 103350, 103450, 103550, 103650, 103750, 103850, 103950, 104050, 104150, 104250, 104350, 104450, 104550, 104650, 104750, 104850, 104950, 105050, 105150, 105250, 105350, 105450, 105550, 105650, 105750, 105850, 105950, 106050, 106150, 106250, 106350, 106450, 106550, 106650, 106750, 106850, 106950, 107050, 107150, 107250, 107350, 107450, 107550, 107650, 107750, 107850, 107950, 108050, 108150, 108250, 108350, 108450, 108550, 108650, 108750, 108850, 108950, 109050, 109150, 109250, 109350, 109450, 109550, 109650, 109750, 109850, 109950, 110